

Vergaderjaar 1993–1994

23 247

Wijziging van de Auteurswet 1912 en de Wet op de naburige rechten in verband met de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 november 1992, PbEG 1992, L346/61 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 5 november 1993

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar voorlopige bevindingen.

1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel. Zij waren verheugd dat er na lange voorbereidingstijd uiteindelijk een definitieve auteursrechtelijke leenrechtregeling getroffen kon worden op basis van de EG-richtlijn van 19 november 1992. Zij hoopten dat de verdere behandeling van het wetsvoorstel met dezelfde voortvarendheid ter hand zou worden genomen als na de totstandkoming van de richtlijn. Zij hoopten dat het wetsvoorstel op het voorgenomen tijdstip in werking zou kunnen treden. De leden van de CDA-fractie hadden ervoor gekozen om in hun inbreng zoveel mogelijk de volgorde van de memorie van toelichting aan te houden.

De leden van de PvdA-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel dat strekt tot uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 november 1992 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom.

Deze leden stemden ermee in dat de regering in het wetsvoorstel waar nodig de formulering van de richtlijn heeft overgenomen, al geeft de richtlijn aan de nationale wetgever nog enige discretionaire bevoegdheid. Op deze wijze worden mogelijke verschillen in interpretatie van de desbetreffende bepalingen tot een minimum teruggebracht.

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling van dit wetsvoorstel kennisgenomen.

Gelet op de aard van het wetsvoorstel, namelijk de implementatie van een EG-richtlijn, wilden de leden van de VVD-fractie allereerst een aantal vragen en opmerkingen over de richtlijn aan de regering voorleggen.

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (GroenLinks), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van Traa (PvdA), De Hoop-Scheffer (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Jurgens (PvdA), Koffeman (CDA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA) en M. M. van der Burg (PvdA).

Plv. leden: Apostolou (PvdA), Willemse-van der Ploeg (CDA), J. T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Dees (VVD), Te Veldhuis (VVD), Van der Heijden (CDA), Rempt-Halmans de Jongh (VVD), Vliegenthart (PvdA), Sipkes (GroenLinks), Scheltema-de Nie (D66), Groenman (D66), Van der Vaart (PvdA), Middel (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), Bijleveld-Schouten (CDA), Doelman-Pel (CDA), Hillen (CDA), Stemerding (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA) en Van Heemst (PvdA).

De leden van de D66-fractie waren zeer ingenomen met de hoofdstrekking van dit wetsvoorstel. Reeds lang hadden zij aangedrongen op de invoering van een auteursrechtelijk verhuur- en uitleenrecht. De desbetreffende EG-richtlijn van 19 november 1992 heeft er nu dus toe geleid dat deze oude wens op korte termijn lijkt te zullen worden verwezenlijkt.

De leden van de SGP-fractie hadden met belangstelling van dit wetsvoorstel kennisgenomen. Zij toonden zich in zoverre ingenomen met het wetsvoorstel dat het «Tijdelijk besluit leenvergoeding» van 1986 – in 1992 omgezet in een noodwet – thans vervangen kan worden door een auteursrechtelijke regeling van het leenrecht, waardoor de vergoeding haar subsidiekarakter verliest en omgezet wordt in een recht op vergoeding. Deze leden hechtten er wel bijzonder aan dat oneerlijke concurrentie tussen commerciële verhuurders en non-profit uitleeninstituten wordt voorkomen. Tegen deze achtergrond maakten zij enige opmerkingen en stelden zij enige vragen met betrekking tot de gehanteerde definities.

De leden van de GPV-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel. Daarmee zal het verhuren van videofilms, cd's, boeken en beeldende kunst zonder toestemming van de (auteurs-)rechthebbenden verboden zijn, en zal het uitlenen ervan aan een billijke vergoedingsplicht en enige andere beperkingen onderworpen zijn. De voorgestelde regeling zal in de plaats komen van de leenvergoedingsregeling in de Welzijnswet en is een uitvloeisel van de EG-richtlijn van 19 november 1992. Op een aantal punten is hier een verdere uitwerking aan gegeven dan op basis van de richtlijn was voorgescreven.

2. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

De leden van de CDA-fractie onderkenden dat de hoofdgedachte van de wetswijziging, te weten het einde van de uitputtingsleer, een breuk betekent met de gangbare jurisprudentie. Zij vonden het een goede zaak dat het verhuren en uitlenen expliciet genoemd worden als onderdeel van het auteursrecht en de naburige rechten. De ontwikkelingen op technologisch en sociaal-cultureel gebied toonden er de noodzaak van aan. De voortgezette exploitatie van verschillende informatiedragers – of dit nu geschriften als boeken of cd's, cd-rom's, computerprogramma's of video's zijn – maakt een regeling aangewezen. Vanuit cultuurpolitieke, auteursrechtelijke en sociaal-economische overwegingen waardeerden de leden van de CDA-fractie het streven in het wetsvoorstel tot een evenwichtige benadering. Of dit in alle opzichten geslaagd is, wilden zij op een enkel onderdeel nader bezien.

Zij hadden in de memorie van toelichting gaarne een overzicht aangevonden van de bestaande of voorgenomen wetgeving in andere lidstaten, omdat harmonisatie aan de richtlijn ten grondslag ligt. Zij nodigden de regering uit zo'n overzicht te verschaffen, in het bijzonder ten aanzien van de vrijstellingen, de wijze van vaststelling van de vergoeding en het toepassen van een tijdelijk verbodsrecht. Daar waar de richtlijn keuzemogelijkheden openlaat, zouden zij gaarne weten of dit wetsvoorstel desondanks met andere wetgeving in de pas loopt. Dit gold bij voorbeeld voor artikel 5, eerste lid, van de richtlijn inzake het uitlenen.

Ook vroegen de leden van de CDA-fractie of de overwegingen in verband met de rechtsbescherming van computerprogramma's, die hadden geleid tot een absoluut leenrecht, niet op konden gaan voor een aantal onder dit wetsvoorstel vallende werken. Zij kwamen daar in het

navolgende nog op terug. Daar waar bibliotheken en commerciële instellingen op onderdelen naar elkaar toegroeiden, wilden zij de vraag stellen of ten aanzien van die onderdelen een onderscheid gerechtvaardigd is. Zij namen overigens aan dat bij nota van wijziging het onderdeel «computerprogramma's» dat oorspronkelijk was opgenomen in wetsvoorstel 22 531, in dit wetsvoorstel zal worden ingebracht.

Met grote aarzeling hadden de leden van de CDA-fractie kennisgenomen van de voorgestane regeling voor onderwijs- en onderzoeksinstellingen en daaraan verbonden bibliotheken vallend onder de Ministers van Onderwijs en Wetenschappen en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Zij vonden de argumentatie niet overtuigend. Bij de bespreking van artikel 15d kwamen zij hierop terug. Zij misten in dit kader een interpretatie van artikel 5, derde lid van de richtlijn ten aanzien van de instellingen die vrijgesteld kunnen worden. Kan de regering dit nader uiteenzetten? Ook wilden zij een reactie op de opvatting van de VNG dat het bij de voorgestelde keuze consistent zou zijn om de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur de vergoeding voor de gemeentelijke en provinciale bibliotheken te laten vaststellen.

De leden van de PvdA-fractie hadden met enige verbazing geconstateerd dat de regering ten aanzien van de uitlening in bibliotheken van onderwijs- en onderzoeksinstellingen alsmede de Koninklijke Bibliotheek een bijzondere positie heeft gecreëerd. Op zichzelf hadden deze leden begrip voor de praktische problemen bij de vaststelling van het leengedrag en het gebrek aan automatisering in bedoelde bibliotheken. Wat is er echter op tegen om met de incasso-organisatie te onderhandelen op basis van het geschatte aantal uitleningen? Wat is de achtergrond van dit aspect van de uitzonderingspositie voor het onderwijs en de Koninklijke Bibliotheek? Acht de regering de voorgestelde regeling zoals die geldt voor de overige uitlening niet met voldoende waarborgen omkleed als het om het onderwijs gaat? Verwacht de regering dat de vergoeding onbillijk hoog wordt vastgesteld door onderhandelingen in de in artikel 15d genoemde stichting?

De leden van de D66-fractie merkten op dat deze EG-richtlijn betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom (Pb. L 346/61) dan wel niet «het einde van de zogenoemde uitputtingsleer», zoals de memorie van toelichting (bladzijde 1) op dit wetsvoorstel stelt, betekent, zij brengt er wel uiterst belangrijke uitzonderingen op aan, namelijk voor de gevallen van verhuur of uitlening van exemplaren van een auteursrechtelijk beschermd werk. Inderdaad heeft het inzicht veld gewonnen dat deze uitlening of verhuur maatschappelijk volledig de functie heeft gekregen van exploitatie van het in de exemplaren vastgelegde auteursrechtelijk beschermde werk. Erkenning van rechten van de auteurs ter zake is toepassing van «het auteursrechtelijke beginsel dat een auteur in het algemeen rechten toekomen met betrekking tot de exploitatie van zijn werk en dat hij recht heeft te delen in de baten van de exploitatie van zijn werk», zoals in de memorie van toelichting wordt uitgedrukt. De leden van de D66-fractie konden hiermee geheel instemmen, evenals met de conclusie «dat het individuele belang van de auteur ook een algemeen belang is.»

De leden van de GPV-fractie stelden vast dat voor het leenverkeer in onderwijs- en onderzoeksinstellingen en de daaraan verbonden bibliotheken de Minister van Onderwijs en Wetenschappen de hoogte van de vergoedingen blijft bepalen. Als belangrijk argument hiervoor geldt het algemeen cultureel en wetenschappelijk belang van deze diensten. Deze

leden vroegen of dit ook niet (in mindere mate) voor de bibliotheken geldt die onder WVC vallen. Tevens stelden zij de vraag hoe een goede controle op de eerstgenoemde instellingen zal worden gewaarborgd, gezien het feit dat de wettelijke verplichtingen voor de andere betalingsplichtigen, zoals de opgaveverplichting en het geven van inzage in de administratie niet voor deze instellingen van toepassing zullen zijn.

3. Uitwerking van de richtlijn

De leden van de VVD-fractie vroegen de regering nader toe te lichten welke verschillen er worden bedoeld in de zinsnede:

«...; dat door deze verschillen handelsbelemmeringen en mededingingsdistorsies kunnen ontstaan...», zoals genoemd in de eerste overweging van de reeks van overwegingen die aan de richtlijn ten grondslag ligt.

Vervolgens vroegen deze leden waaraan de Raad de overtuiging ontleent dat piraterij een steeds ernstiger bedreiging vormt, zoals in overweging 3). wordt gesteld.

In verband met overweging 6). vroegen de leden van de VVD-fractie of de regering het daar genoemde inderdaad als een kerntaak van de overheid beschouwt, zoals kennelijk het geval is en zo ja, waarom dat zo is.

Ook vroegen deze leden, met het oog op artikel 2, derde lid van de richtlijn, waarom verhuur en uitleenrechten met betrekking tot bouwwerken en werken van toegepaste kunst niet onder de richtlijn vallen.

De leden van de VVD-fractie waren het overigens graag eens met de expliciete opmerking in artikel 5, eerste lid, dat de lidstaten de hoogte van de vergoeding, met inachtneming van hun eigen doelstellingen voor bevordering van culturele activiteiten, vrij kunnen vaststellen. Deze leden staan immers, zoals bekend, kritisch tegenover een Europees cultuurbeleid.

In verband met artikel 5, derde lid van de richtlijn, vroegen de leden van de VVD-fractie hoe deze bepaling zich verhoudt tot de considerans van de richtlijn.

En naar aanleiding van het vierde lid van artikel 5 van de richtlijn, vroegen zij wat er zou moeten staan in het daar voorgeschreven verslag.

Vervolgens vroegen de leden van de VVD-fractie op welke situatie artikel 8, derde lid van de richtlijn precies ziet.

Tenslotte vroegen zij wat betreft de overwegingen bij de richtlijn, waarom in artikel 12 is gekozen voor een termijn van 20 jaar.

Kan de regering precies aangeven op welke punten de richtlijn in het wetsvoorstel niet of afwijkend is gevolgd en waarom?

De leden van de D66-fractie zouden willen vragen of de implementatie van de EG-richtlijn verhuur-, uitleenrecht en bepaalde naburige rechten het eigenlijk zou toelaten een nieuwe, niet in de richtlijn genoemde, categorie van rechthebbenden te creëren. Hoe verhoudt zich dit alles meer in het algemeen tot het streven naar harmonisatie van auteurs- en naburige rechten in de Europese Gemeenschap?

4. De leenvergoedingsregeling

De leden van de CDA-fractie brachten in herinnering dat zij in het kader van de verlenging van de Welzijnswet en bij de bespreking van de notitie Bibliotheekwerk en de nota Letterenbeleid ermee hadden ingestemd dat de vigerende leenvergoedingsregeling in een auteursrechtelijke regeling zou worden ondergebracht. Zij hadden daaraan de voorwaarde verbonden dat met cultuurpolitieke elementen uit die regeling rekening

zou worden gehouden. In hoofdlijnen voldoet dit wetsvoorstel aan deze wens. Wel bevreemdde het hun dat de uitgevers in de leenvergoedingsregeling wel een formele positie hebben, maar dat in dit wetsvoorstel een zekere afhankelijkheid van rechthebbenden het uitgangspunt is. De leden van de CDA-fractie vroegen waarom de regering niet de gelegenheid heeft aangegrepen om ook de uitgevers een betere formele positie te geven, vergelijkbaar met de nu wel aangebrachte verbetering van de positie van filmproducenten.

Ook de leden van de D66-fractie hadden een vraag over de verdwijning in dit wetsvoorstel van de rol van de uitgever. In de huidige Welzijnswet is de uitgever nog medegerechtigde op de uitleenvergoeding. In de memorie van toelichting op dit wetsvoorstel wordt dit alles weggeschoven naar het te zijner door belanghebbenden zelf op te stellen repartitiereglement. De leden van de D66-fractie hadden hierover nog geen uiteindelijk oordeel. Wel zouden zij de regering willen vragen of deze nu dan denkt aan een aparte wettelijke regeling van een nieuw uitgeversrecht, zoals lijkt te volgen uit de toelichting op de Justitiebegroting 1994. In de rechtsgeleerde literatuur zijn hierover reeds uitvoerige discussies ontbrand. Graag zouden zij een voorlopige indruk willen krijgen van het denken van de regering in dezen.

De leden van de SGP-fractie vroegen ook waarom de uitgever geen eigen wettelijke aanspraak is toegekend, terwijl hij wel als deelgerechtigde ter zake van het leenrecht wordt erkend.

6. Auteursrechtelijke en specifiek cultuurpolitieke aspecten van het wetsvoorstel

a. Auteursrechtelijke/nabuurrechtelijke aspecten

De leden van de CDA-fractie stelden vast dat het absolute verbodsrecht uitgangspunt is van de richtlijn. Zij konden zich voorstellen dat wegens de cultuurpolitieke elementen van het uitlenen van geschriften voor de vergoedingsaanspraak is gekozen. Zij vroegen echter of de richtlijn voor het uitlenen ook niet uitgaat van het absolute recht. Ten aanzien van uitlening van boeken hadden deze leden geen problemen met het wetsvoorstel. Bij andere geschriften, zoals bladmuziek en bij andere informatiedragers, zoals cd-rom's, video's en cd's is het voor deze leden nog maar de vraag of niet sterker gedifferentieerd zou moeten worden dan slechts het absolute verbodsrecht voor computerprogramma's. Zij wilden de culturele dimensie aan het uitlenen van andere informatiedragers dan boeken niet betwisten. Toch konden zij zich niet aan de indruk onttrekken dat de bibliotheken door het wetsvoorstel in een meer bevoordeelde positie zullen komen dan andere marktpartijen. Naar hun mening mag ook meegerekend worden dat voor informatiedragers als cd's en video's ook en vooral diverse andere kanalen gebruikt worden voor cultuurspreiding dan alleen de bibliotheken. Bibliotheken nemen ten aanzien van deze werken dus een andere positie in dan ten aanzien van boeken.

De leden van de CDA-fractie plaatsten enkele kanttekeningen bij de termijn van het verbodsrecht. Wat waren de overwegingen van de regering om een uniforme termijn voor te stellen? Deze leden konden zich voorstellen dat, afhankelijk van de aard van de werken, er behoefte bestaat aan differentiatie in termijnen. De wisselwerking tussen koop, huur of lenen is bij film/video anders dan bij cd's.

Ook vroegen deze leden te staven waarom toepassing van de «window-regeling» of «vensterregeling» op grond van artikel 5 van de richtlijn geoorloofd is. Is de regering tot de periode van zes maanden

gekomen, omdat er pleidooien zijn om in het geheel geen «vensterregeling» toe te passen dan wel deze te verlengen tot twaalf maanden?

De keuze om de richtlijn in de Auteurswet onder te brengen konden de aan het woord zijnde leden begrijpen tegen de achtergrond van de voorgeschiedenis. Van sommige zijden wordt er echter op gewezen dat de richtlijn dit niet eist. Is de regering het daarmee eens? Ook zouden de leden van de CDA-fractie toegelicht willen zien welke de positie van buitenlandse rechthebbenden is bij de aanspraken op een vergoeding.

De regering stelt voor ten aanzien van de uitlening van andere werken dan geschriften en voor door naburige rechten beschermde prestaties een verbodsrecht in te voeren van zes maanden, aldus de leden van de PvdA-fractie. De regering spreekt in dit verband van een «window-regeling». Deze leden gaven te kennen dat naar hun mening het Nederlands voldoende mogelijkheden biedt om een dergelijke periode te benoemen. Zij gaven de voorkeur aan de term «verbodsperiode».

Na de genoemde periode kan de uitlening zonder toestemming van de rechthebbende geschieden, mits daarvoor een billijke vergoeding wordt betaald. Heeft een dergelijke constructie ook een rol gespeeld bij de voorbereiding van de richtlijn? Zo ja, wat is het Nederlandse standpunt geweest bij de onderhandelingen? Wat is de reden geweest dat een dergelijke regeling uiteindelijk niet in de richtlijn is opgenomen? Zijn er andere landen in de EG die op dit ogenblik een soortgelijke regeling voor het uitlenen van andere werken dan geschriften kennen? Is bekend of de landen die de richtlijn nog moeten implementeren, ook een dergelijke regeling wensen in te voeren?

De aanvang van de verbodsperiode wordt bepaald door het moment waarop het werk in Nederland met toestemming van de rechthebbende in het verkeer wordt gebracht. De leden van de PvdA-fractie vroegen of hiermee de aanvang van de verbodsperiode voldoende helder is bepaald. Wat gebeurt er met exemplaren van werken die al eerder door de maker of zijn rechtverkrijgende in andere landen binnen de EG rechtmatig in het verkeer zijn gebracht en via parallel-import in Nederland circuleren? Hoe moet in dit verband de aanvangsperiode – en daarmee de termijn van zes maanden – door de uitleenorganisaties worden bepaald? Kunnen producenten verhinderen dat bij voorbeeld cd's voor de uitlening in Nederland beschikbaar komen door deze in andere landen te distribueren en zich op het standpunt te stellen dat er in dat geval geen sprake is van in Nederland in het verkeer brengen? Zou het geen aanbeveling verdienen om te bepalen dat het werk met toestemming van de rechthebbende in de EG in het verkeer moet zijn gebracht?

De leden van de VVD-fractie wezen nog in het bijzonder op de «window-bepaling» van zes maanden in onder andere artikel 15c van het wetsvoorstel. Nog meer in het bijzonder vroegen zij de aandacht van de regering voor en de reactie van de regering op het standpunt van de Vereniging van Muziekhandelaren en -uitgevers in Nederland, dat «a) de verhuur en b) de uitleen van bladmuziekuitgaven zou moeten onderworpen zijn aan een absoluut recht, in de tijd onbeperkt», omdat, aldus de Vereniging, de verhuur van muziekbladuitgaven als primaire exploitatievorm moet worden beschouwd.

Vervolgens vroegen de leden van de VVD-fractie waarom de regisseur niet is opgenomen als belanghebbende in het wetsvoorstel, terwijl de richtlijn dat wél mogelijk maakt.

En, zo vroegen de leden van de VVD-fractie, wat is de reactie van de regering op de stelling van de Nederlandse Video-Detaillisten Organisatie (NVDO), dat, door in het wetsvoorstel onderscheid te maken tussen verhuur en uitleen, de concurrentie ten gunste van bibliotheken wordt vervalst, met alle gevolgen van dien voor de video-detaillistenbranche.

Ook wilden de leden van de VVD-fractie weten of de regering zich enig auteursrechtelijk regime voorstelt voor de cd-rom, en zo ja, welk soort regime.

En, zo vroegen de leden van de VVD-fractie, wat is de reactie van de regering op de opmerking van de Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond dat de definities van «verhuren» en «uitleen», zoals zij thans direct zijn overgenomen uit de richtlijn, tot problemen en onbillijkheden kunnen leiden bij ongewijzigde inpassing in het systeem van de Auteurswet.

«Ook bij verhuur zonder economisch voordeel en/of uitleningen door niet publiek toegankelijke instellingen kan sprake zijn van massale vormen van verdere exploitatie (bij voorbeeld schoolboekenfondsen), terwijl deze nu buiten de werkingssfeer van de wet dreigen te vallen. In ieder geval dient verduidelijkt te worden wat wordt verstaan onder «economisch voordeel».», aldus de KNUB.

De leden van de VVD-fractie wilden verder van de regering weten wat haar reactie is op de opmerking van de Nederlandse vereniging van producenten van beeld- en geluidsdragers (NVPI) dat het distributierecht ingevolge artikel 9, tweede lid van de richtlijn, is uitgeput wanneer een zaak door de rechthebbende of met diens toestemming voor de eerste maal in de EG wordt verkocht. Volgens onder meer de opsteller van de richtlijn, aldus de NVPI, dient dit artikel zo te worden uitgelegd dat ten aanzien van distributie sprake is van EG-uitputting van het naburig recht en dus niet van universele uitputting. Dat zou betekenen dat rechthebbenden controle kunnen uitoefenen over parallelle import van buiten de EG. Onderschrijft de regering deze interpretatie en verbindt zij daaraan gevolgen voor de houdbaarheid van de huidige tekst van de Wet op de naburige rechten, zo vroegen deze leden.

En tenslotte vroegen de leden van de VVD-fractie een reactie van de regering op het standpunt van de Nederlandse Vereniging van Grammofoonplaten Detailhandelaren, dat:

- overheidssubsidies aan bibliotheken ter stimulering van muziekuitleening dienen te worden gestopt, gelet op daarmee door de overheid gestimuleerde concurrentievervalsing door bibliotheken.
- een redelijke compensatie van gedeerde inkomsten als gevolg van platenuitlening dan wel platenverhuur, op zijn plaats is.

Ten aanzien van het verhuurrecht wordt het normale regime van een auteursrechtelijk verbodsrecht voorgesteld, aldus de leden van de D66-fractie. Bij verhuur valt in de praktijk vooral te denken aan de commerciële verhuur van cd's en videocassettes.

Voor de uitlening vervangt het wetsvoorstel het auteursrechtelijk verbodsrecht in hoofdzaak door louter een vergoedingsrecht. Men heeft hier vooral gedacht aan de uitlening van boeken door openbare bibliotheken. Ten aanzien van dit voorbeeld konden de leden van de D66-fractie inderdaad vrede hebben met het tot een loutere vergoedingsaanspraak verminderd auteursrecht. Dit wordt gerechtvaardigd door de traditionele educatieve en informatieve rol die in het bijzonder de openbare bibliotheken altijd vervuld hebben en waarmee de leescultuur altijd bevorderd werd.

Deze leden hadden echter de indruk dat de opstellers van het wetsvoorstel ten onrechte zijn blijven stilstaan bij deze uiterst traditionele

rol van het bibliotheekwezen. In het bijzonder openbare bibliotheken worden tegenwoordig wel aangeduid als instituten van «infotainment» en «docutainment», dat wil zeggen instituten met een gemengde functie. Naast de traditionele «info» en «docu» is steeds meer op de voorgrond getreden de «entertainment»-rol van de bibliotheken. Deze laatste komt onder meer tot uitdrukking in de steeds toenemende uitlening van cd's en videocassettes door openbare bibliotheken. Dit lijkt minder te maken te hebben met «edu» of «info», en al helemaal niet met de bevordering van de leescultuur. Op dit terrein vervalt dan ook de legitimatie voor een vervanging van het auteursrechtelijk verbodsrecht door een loutere vergoedingsaanspraak.

Het wetsvoorstel stelt hier wel een tussenoplossing voor, de «window-regeling», een verbodsrecht voor slechts 6 maanden in artikel 15 c eerste lid Auteurswet, en in de artikelen 2 derde lid, 6 derde lid, 7a derde lid en 8 derde lid Wet op de naburige rechten. Met alle waardering die de leden van de D66-fractie hadden voor de aarzeling die ook de regering lijkt te hebben bekropen bij de gedachte om eenvoudig vast te houden aan een simpele vergoedingsregeling voor uitlening, deze leden waren tevens van oordeel dat de regering met haar beperkte «windowregeling» niet ver genoeg is gegaan in het trekken van de consequenties uit de veranderende rol van in het bijzonder de openbare bibliotheken in Nederland, zoals deze nu blijkt uit de uitleenpraktijk met betrekking tot cd's en videocassettes.

In dit verband zouden de leden van de D66-fractie ook nog de aandacht willen vestigen op een bepaalde passage van een aan de leden van de vaste Commissie voor Justitie toegezonden reactie van de Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond (KNUB) op dit wetsvoorstel. De KNUB schrijft: «De marktsituatie is echter geen statisch gegeven, maar in beweging. Ook in het openbare-bibliotheekwerk worden nieuwe, consumentgerichte vormen van dienstverlening ontwikkeld, zoals de experimentele «sprinterservice» voor actuele titels, waarbij een aantal openbare bibliotheken nieuwe bestsellers tegelijk met het verschijnen in de boekhandel tegen een leengeld van f 2,50 per uitlening per week aan de geïnteresseerde bibliotheekgebruiker aanbiedt.»

Zou de regering de Kamer nadere mededelingen kunnen doen over deze experimenten? Is zij van oordeel dat deze dienstverlening inderdaad valt te brengen onder de voorgestelde uitleenregeling of dient niet eerder aan verhuur gedacht te worden, met alle auteursrechtelijke verschillen die dat in dit wetsvoorstel met zich meebrengt?

De leden van de D66-fractie zouden zich er zeker niet tegen willen verzetten dat de openbare bibliotheken een meer dynamische rol gaan spelen in de hedendaagse cultuurvoorziening in ons land. Het wilde hun echter voorkomen dat dit wetsvoorstel hiermee nog onvoldoende rekening houdt als het gaat om de hieraan te verbinden auteursrechtelijke gevolgen.

Naast deze zuiver auteursrechtelijke gevolgen zou ook aandacht dienen te worden gegeven aan de effecten voor de concurrentie van een auteursrechtelijke privilegiëring van bibliotheken, die steeds meer op het directe terrein komen van de «zuiver» commerciële cd- en videoverhuurbedrijven. In de memorie van toelichting schrijft de regering op bladzijde 11 dat met de voorgestelde «windowregeling» beoogd wordt te voorkomen dat er oneerlijke concurrentieverhoudingen ontstaan tussen de leen- en verhuursector, in welke sectoren dezelfde producten aan het publiek voor tijdelijk gebruik beschikbaar worden gesteld. De leden van de D66-fractie vreesden dat de bescheiden «windowregeling» dit beoogde effect ten eenmale zal missen. In ieder geval konden zij zich niet vinden in de woorden die direct volgen op de overwegingen over het voorkomen van oneerlijke concurrentieverhoudingen, waar de memorie van toelichting voortgaat met de zin: «Anderzijds geldt ook voor deze

media dat aan de beschikbaarheid ervan voor het publiek geen absolute hinderpalen moeten worden gesteld. Een aan de rechthebbende toekomend verbodsrecht dient derhalve in de tijd beperkt te zijn», waarbij dus gedacht is aan 6 maanden. Het wilde deze leden voorkomen dat het algemeen in het auteursrecht geldende verbodsrecht in het geheel niet erop gericht is, en ook niet het effect heeft, dat «voor het publiek absolute hinderpalen worden gesteld». Auteursrechthebbenden willen niets liever dan hun werken exploiteren, dat wil zeggen voor het publiek toegankelijk maken. Het verbodsrecht is hierbij niet meer dan een juridisch ruggesteuntje om via onderhandelingen te kunnen komen tot een door de markt te bepalen prijs. Ingrepen in dit marktgebeuren door ontneming van het verbodsrecht wezen de leden van de D66-fractie niet onder alle omstandigheden af. Zoals reeds opgemerkt, zij konden zich hierin vinden voor de traditionele, de leescultuurbevorderende rol van de bibliotheken. Daarbuiten dienen huns inziens de normale spelregels weer in acht te worden genomen.

Ook bestaat de mogelijkheid dat voor bepaalde uiterst kwetsbare uitgeversprodukten, zoals bladmuziek en cd-rom's, moet worden afgezien van iedere beperking van de auteursrechtelijke bescherming.

De leden van de D66-fractie nodigden de regering uit een fundamentele beschouwing te wijden aan deze hele problematiek, die immers de basis vormt van de gekozen invulling van de legislatieve vrijheid die de EG-richtlijn de lidstaten laat.

De definities van verhuren en uitlenen zijn rechtstreeks overgenomen uit de richtlijn. In het bijzonder ten aanzien van de omschrijving van de term «uitlenen» waren bij de leden van de SGP-fractie vragen gerezen. Uitgangspunt was voor hen artikel 9 lid 2 van de Berner Conventie, waarin zij als enig relevante beperking van het recht van uitlening lazen die vorm van exploitatie die geen afbreuk doet aan de normale exploitatie van het werk en die de wettige belangen van de auteur niet op ongerechtvaardigde wijze schaadt. Nu het criterium «direct of indirect economisch of commercieel voordeel» wordt overgenomen, was bij deze leden de vraag gerezen of het feit dat het uitlenen door particulieren of door bij voorbeeld bedrijfsbibliotheken en het raadplegen ter plaatse buiten de werking van de wet zullen vallen, daarmee zonder meer te verdedigen valt. Mag er van uit worden gegaan dat het hierbij te allen tijde zal gaan om uitleningen zonder vergoeding en kan daarbij anderzijds niet sprake zijn van massale voortgezette exploitatie zonder economisch voordeel?

De leden van de SGP-fractie deelden het uitgangspunt dat de functie van uitleeninstellingen met betrekking tot geschriften een andere is dan met betrekking tot – vooral – beeld- en geluidsdragers. In dit verband vroegen zij aandacht voor een speciaal soort geschriften, de bladmuziek-uitgaven. Zij gingen er vanuit dat deze geschriften hun eigen status behielden, zoals bedoeld in artikel 10, onder 1° Auteurswet.

Deze leden waren van opvatting dat een eenvoudige vergoedingsregeling voor uitlening, zoals deze geldt voor geschriften, voor bladmuziek te gering is, omdat dit afbreuk zou doen aan de normale exploitatie van het werk, daar immers de verhuur als primaire exploitatievorm moet worden beschouwd. Hetzelfde gold naar hun mening voor de cd-rom en computerprogrammatuur. Anders dan bij de verhuur wordt voor de uitlening na verloop van de «window» een wettelijke licentie voorgesteld. Dit viel naar de opvatting van deze leden niet te motiveren met een beroep op de parallelle tussen het uitlenen van boeken enerzijds en van beeld- en geluidsdragers anderzijds. Immers, audio- en videoprodukties komen beschikbaar via radio, televisie, concerten, bioscoop- en toneelvoorstellingen en, niet te vergeten, de verhuur. Deze leden vroegen de regering hoe zij staat tegenover de stelling dat het leenrecht ter zake van

andere dragers dan geschriften (inclusief bladmuziekuitgaven) net als het verhuurrecht een niet in de tijd beperkt exclusief recht moet zijn. Zij waren van mening dat de «window»-termijn in elk geval van zes tot twaalf maanden verlengd zou dienen te worden. Deze leden wezen erop dat in het openbaar bibliotheekwerk nieuwe, consumentgerichte vormen van dienstverlening worden ontwikkeld, zoals de experimentele «sprinter-service» voor actuele titels, waarbij een aantal openbare bibliotheken nieuwe bestsellers tegelijk met het verschijnen in de boekhandel tegen een leengeld van fl. 2,50 per uitlening per week aan de geïnteresseerde bibliotheekgebruiker aanbiedt. Zij zouden gaarne vernemen hoe de regering deze vorm van dienstverlening in het licht van het wetsvoorstel beoordeelt.

Wat het eerste lid van artikel 15c betreft, stelden de leden van de SGP-fractie nog de vraag hoe het «in het verkeer brengen» dient te worden verstaan. Wil de regering het feit dat een werk overal in Nederland verkrijgbaar is volgens de regering zeggen dat het ook al met toestemming van de rechthebbende «in Nederland in het verkeer is gebracht», zo vroegen zij. Zij vroegen daarbij aandacht voor het feit dat wanneer een werk in een ander Europees land op de markt is gebracht, het vrij kan circuleren in de EG, inclusief Nederland, met of zonder toestemming van de rechthebbende.

Wat betreft het derde lid van artikel 15c gaven de leden van de SGP-fractie te kennen het privilege van de Minister van Onderwijs en Wetenschappen ten aanzien van de uitlening in bibliotheken van onderwijs- en onderzoeksinstellingen nauwelijks aanvaardbaar te vinden. De motivering hiervoor achtten zij ontoereikend.

De leden van de GPV-fractie stelden de vraag aan de orde in hoeverre de voorgestelde auteursrechtelijke regeling ruimte zal bieden voor meer algemeen cultuurpolitieke doelstellingen. Zal de voorgestelde leenvergoedingsregeling als instrument voor specifiek cultuurbeleid nu wél effect hebben? In dat verband wezen zij op het ambivalente karakter van de gehele problematiek. Enerzijds is er de auteursrechtelijke benadering dat de auteur zeggenschap heeft over deze vorm van «exploitatie» van zijn werk, of op zijn minst een vergoeding zou moeten krijgen die gerelateerd is aan het aantal uitleningen van zijn werk, anderzijds wordt het uitlenen beschouwd als een cultuurpolitiek instrument, waarbij zo weinig mogelijk drempels mogen worden opgeworpen voor lenen en lezen en waarbij een vergoeding ten goede moet komen aan auteurs die ondersteund moeten worden. De leden van de GPV-fractie vroegen of deze twee verschillende uitgangspunten wel met elkaar zijn te verenigen in de opvatting dat «zowel de bibliotheken als de auteurs deel uitmaken van een samenhangend boekwezen waarvan een stimulerend effect uitgaat op de leescultuur». Het gaat toch immers om twee belangen die met elkaar op gespannen voet staan? Wordt dit in feite ook niet erkend als wordt voorgesteld de verdeling van de leenvergoeding over te laten aan de betrokkenen in de vorm van een onderhandelingsstichting en een reglement? Wordt hiermee het probleem niet verschoven naar de onderhandelingsstafel, terwijl in de huidige leenvergoedingsregeling de verdeling dwingend is vastgelegd?

Inzake de hoogte van de vergoedingen vroegen de leden van de GPV-fractie in hoeverre de kans aanwezig is dat deze vergoeding de komende jaren hoger zal zijn dan tot nu toe het geval is geweest, wegens de groei in zowel de collectie als het aantal uitleningen van de openbare bibliotheken. Zullen de bibliotheken vervolgens de extra gelden hiervoor moeten opbrengen? Zo ja, zal dit binnen de bestaande budgetten moeten worden opgevangen? Tevens stelden zij de vraag of de kans aanwezig is dat het recht op een leenvergoeding in de toekomst aan een grotere groep van buitenlandse auteurs zal worden toegekend.

De leden van de GPV-fractie constateerden dat de richtlijn niet voorziet in de voorgestelde «window-regeling» in het voorgestelde artikel 2 derde Wet op de naburige rechten. Zij vroegen een nadere onderbouwing van de bepaling om voor andere dragers dan geschriften (zoals beeld- en geluidsdragers) na 6 maanden tot uitlening te mogen overgaan. Spelen hier cultuurpolitieke doelstellingen een rol? Is dit kortstondig exclusieve leenrecht wel voldoende om de belangen van rechthebbenden te waarborgen? Zij vernamen graag een reactie op het voorstel van de Stichting Leenrecht het leenrecht een niet in de tijd beperkt exclusief recht te doen zijn of anders de periode van 6 maanden uit te breiden tot 12 maanden. Tevens stelden zij de vraag of het voor de uitleners altijd voldoende duidelijk zal zijn wanneer de termijn is verstreken. In dat verband wezen zij erop dat dit op de geluidsdrager niet altijd precies staat vermeld. Welk belang heeft de producent er bij hierover duidelijkheid te verschaffen? Een andere mogelijkheid is dat een werk in een ander Europees land op de markt wordt gebracht. Zal dit werk vervolgens vrij kunnen circuleren in de EG en dus ook in Nederland, met of zonder toestemming van de rechthebbende?

De leden van de GPV-fractie stelden de vraag waarom deze regeling niet geldt voor nieuw uitgebrachte boeken, waarvoor uitsluitend een vergoedingsaanspraak zal gaan gelden. Biedt de voorgestelde regeling wel voldoende bescherming van de primaire exploitatie van boeken, bij voorbeeld van bladmuziekuitgaven, tegen mogelijke structurele verhuur via openbare bibliotheken? Of wordt dit niet nodig geacht? Zo nee, waarom niet?

b. Specifiek cultuurpolitieke aspecten

De leden van de CDA-fractie merkten op dat zij het auteursrecht niet als tegengesteld aan cultuurpolitiek zien. Het auteursrecht biedt vele algemene mogelijkheden om in algemene zin cultuurpolitiek te bedrijven, al staat de overheid op afstand. Vanzelfsprekend zullen betrokkenen zich niet geheel kunnen onttrekken aan overheidstoezicht met instrumenten die in auteursrechtelijk kader passend zijn. De aan het woord zijnde leden hadden er geen behoefte aan opnieuw de discussie te voeren of afspraken met een cultuurpolitiek doel in het goed te keuren repartitiereglement kunnen worden toegelaten. Zij verwezen korthedshalve naar hun opvatting, gegeven bij gelegenheid van het wetsvoorstel inzake de thuiskopievergoeding. Zij stemden derhalve in met de toetsing van het repartitiereglement aan de positie van Nederlands- of Friestalige werken en de mogelijkheid van limitering van aan individuele auteurs toegekende leenvergoedingen.

Zij stemden in met het bestemmen van een deel van de vergoedingen voor algemene culturele doeleinden. Zij gingen er vanuit dat deze afspraken door de rechthebbenden en de bewindslieden nagekomen zullen worden. Zij lieten enige aarzeling blijken, omdat de gang van zaken bij een soortgelijke constructie inzake de thuiskopievergoeding hun niet al te optimistisch stemde. Ook vroegen zij of de afspraken alleen betrekking hebben op geschriften die in het spraakgebruik als «boek» gelden of ook op andere voorwerpen van uitlening of verhuur.

De leden van de PvdA-fractie merkten op dat bij het debat over de leenvergoeding (Handelingen II 1991/1992, bladzijde 1663 en volgende) de Minister van WVC – in antwoord op de vraag of het niet moeilijk zou zijn om cultuurpolitieke elementen in een auteursrechtelijke benadering onder te brengen – heeft gezegd: «De insteek is weliswaar auteursrechtelijk ... maar het blijkt heel goed mogelijk om in het auteursrechtelijke kader toch cultuurpolitieke doelstellingen in te brengen.»

De leden van de PvdA-fractie hadden grote twijfels of de regeling met

betrekking tot het repartitiereglement die de regering nu in het wetsvoorstel voorstaat, wel strookt met hetgeen door de Minister van WVC naar voren is gebracht.

Is het voor de hand liggend om cultureelpolitieke aspecten welke raken aan een algemeen letterenbeleid – door belanghebbenden in een repartitiereglement te laten regelen? En is de goedkeuring van de Minister van Justitie, in overeenstemming met de Minister van WVC, voldoende waarborg voor een goede uitvoering van de in de memorie van toelichting genoemde aspecten? Welke zijn de criteria op grond waarvan de minister zijn eventuele goedkeuring zal onthouden? Is op dit ogenblik al bekend hoe het repartitiereglement er uit zal gaan zien? Kan de regering de overeenkomst van rechthebbenden met betrekking tot:

1. de positie van Nederlands- of Friestalige werken;
2. de mogelijkheid van limitering van de aan individuele rechthebbenden toekomende leenvergoedingen;
3. verdeling van de leenvergoedingen tussen auteurs en uitgevers;
4. het reserveren van een deel van de geïnde vergoedingen voor algemene, culturele doeleinden; aan de Kamer doen toekomen?

Op welk onderzoek is de stelling gebaseerd: «Niet is gebleken dat de auteursrechthebbenden bezwaren hebben tegen een dergelijke verdeling van de leenvergoeding.»? Welke auteurs zijn naar hun mening gevraagd?

De regering stelt – met verwijzing naar het repartitiereglement van de Vereniging BUMA – dat het reserveren van een bepaald percentage van de geïnde gelden voor algemene, culturele doeleinden niet ongebruikelijk is in repartitiereglementen. Is het waar dat de BUMA juist wegens deze inhouding een conflict heeft met haar Amerikaanse zusterorganisaties? Indien dit juist is, hoe denkt de regering dergelijke conflicten met betrekking tot de leenvergoeding te vermijden? Ware het ook in dit opzicht niet beter geweest de cultuurpolitieke aspecten in de wettelijke regeling op te nemen?

De leden van de GPV-fractie vroegen of het vaststellen van de vergoeding niet teveel aan de rechthebbenden en betalingsplichtigen wordt overgelaten. Worden cultuurpolitieke keuzen niet teveel aan de onderhandelingstafel uitgevochten, met als gevolg dat de leenvergoedingsregeling als instrument voor specifiek cultuurbeleid weinig resultaat zal hebben? Daarbij wezen zij erop dat de werking van de huidige leenvergoedingsregeling als instrument voor specifiek cultuurbeleid is achtergebleven bij de verwachtingen. Waarop is de vooronderstelling gebaseerd dat de nu voorgestelde regeling wel het beoogde effect zal hebben?

Is ook overwogen vanuit bestuurlijk opzicht te kiezen voor een ondubbelzinnige competentie voor de Minister van WVC ter zake van de vaststelling van de hoogte van de leenvergoeding? Biedt de EG-richtlijn hiertoe de ruimte?

7. Relatie met Vlaanderen

De leden van de CDA-fractie hadden kennisgenomen van het gestelde inzake de relatie met Vlaanderen. Zij betreurden het dat kennelijk de regelgeving niet kan worden geuniformeerd. Zij vroegen waarom een algemene herziening «ongewenst» en «onnodig» genoemd wordt. Waarin gaat de Vlaamse regeling verschillen van dit wetsvoorstel?

8. Artikelen

Artikel I

Onderdeel A

De leden van de CDA-fractie vroegen met de Vereniging voor Auteursrecht met welk doel de woorden «voor gebruik» in het tweede en derde lid zijn opgenomen.

Zij wezen ook op het commentaar van de Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond (KNUB), waarin wordt gesteld dat de definitie geen duidelijkheid geeft over de positie van schoolboekenfondsen. Kan de regering dit verduidelijken?

De leden van de PvdA-fractie verzochten de regering de notie «tegen een direct of indirect economisch of commercieel voordeel» nader uiteen te zetten. Het is bij voorbeeld duidelijk dat commerciële leesportefeuilles onder de definitie van «verhuren» en daarmee onder het verbodsrecht zullen vallen. Maar geldt dat ook voor leesportefeuilles of leesmappen van stichtingen of van vakorganisaties of van andere (overheids-)organisaties zonder een commercieel doel?

Wat moet worden verstaan onder «voor het publiek toegankelijke instellingen»? Deelt de regering de visie van deze leden dat de positie van schoolboekenfondsen door het wetsvoorstel niet wordt gewijzigd? Er is hier immers geen sprake van openbare uitlening, noch van terbeschikkingstelling met een direct of indirect economisch of commercieel voordeel?

Indien de regering hierover een andere mening is toegedaan, dan wilden deze leden vernemen hoe de regering deze fondsen (en de leerlingen dan wel ouders/verzorgers) hebben voorbereid op wijzigingen die voor de continuïteit van deze fondsen respectievelijk de kosten van het onderwijs gevolgen kunnen hebben. Zij vroegen de regering tevens deze mogelijke gevolgen te willen kwantificeren.

Voorts waren de leden van de PvdA-fractie de mening toegedaan dat waar nodig – zoals elders in de Auteurswet gebruikelijk is – het begrip «rechthebbende» zou moeten worden vervangen door «de maker of zijn rechtverkrijgenden».

De leden van de D66-fractie zouden een correcter taalgebruik willen voorstellen voor artikel 12 lid 3°. Het gaat niet om het verhuren of uitlenen van een – immers immaterieel – werk, zoals de voorgestelde wettekst luidt, maar om de verhuur of uitleen van een (stoffelijk) exemplaar van een werk. Een dergelijke correctie van een inderdaad ingeburgerd foutief taalgebruik heeft onlangs ook – bij amendement – plaatsgevonden bij de behandeling van het wetsvoorstel bescherming computerprogramma's.

Wat betreft het criterium «voor het publiek toegankelijke instellingen» stelden de leden van de SGP-fractie de vraag of er geen behoefte aan precisering bestaat, bij voorbeeld met het oog op de zogenaamde schoolboekenfondsen waaruit schoolboeken tegen vergoeding ter beschikking worden gesteld. Waarom is in dit geval sprake van uitlenen dan wel van verhuur? Deze leden vroegen of wel een hanteerbare scheidslijn geformuleerd kan worden indien zowel het verhuren als het uitlenen tegen vergoeding geschiedt.

Wat betreft het aspect van mogelijke oneerlijke concurrentie vroegen de leden van de SGP-fractie hoe de regering het feit beschouwt dat meer-en-meer openbare bibliotheken op de zondag open zijn.

Onderdeel B

Artikel 12a

De leden van de CDA-fractie vroegen waarom de «rechtverkrijgenden» niet worden genoemd. Overigens wezen deze leden op de kritiek van de Vereniging voor Auteursrecht en van de Nederlandse Toonkunstenaarsbond dat de term «auteursrechthebbende» in de wet niet voorkomt, maar dat steeds gesproken wordt over «de maker of diens rechtverkrijgenden». Zijn er gegronde redenen om daar in dit wetsvoorstel van af te wijken?

De leden van de D66-fractie zouden de regering willen vragen waarom deze bepaling zich beperkt tot een billijke vergoeding voor verhuur en niet mede een billijke vergoeding voor uitlening bestrijkt. Deze vraag betreft tevens het hierop geënte artikel 2a van de Wet op de naburige rechten.

Artikel 12b

De leden van de CDA-fractie onderschreven de doelstelling zoals die in de memorie is geformuleerd ten aanzien van de instellingen voor kunstuitlening. Waarom wordt echter een andere benadering gekozen dan voor bibliotheken? Het is voor deze leden de vraag of dit artikel niet te veel doorschiet en meer overhoop haalt dan nodig is. Van diverse zijden en vrij algemeen is aangedrongen op het schrappen van dit artikel en het aan de betrokken kunstenaars en de kunstuitleeninstellingen over te laten met een vergoedingsregeling voor uitlening te komen. Waarom heeft de regering deze constructie niet opgenomen?

De leden van de CDA-fractie brachten in herinnering dat de zogenaamde BKR-werken zonder toestemming van de makers aan de kunstuitleeninstellingen ter beschikking zijn gesteld. Het wettelijk vermoeden van overdracht met terugwerkende kracht is dan vreemd, aangezien de makers niet de vrijheid hebben gehad de overweging te maken om zich het recht voor te behouden.

Overigens vroegen de leden van de CDA-fractie of met de verwijzing naar artikel 12, eerste lid, onder 3° alleen de laatste zin bedoeld wordt.

De leden van de PvdA-fractie merkten op dat de terugwerkende kracht van de bepaling over de verkoop van kunstwerken die voor de inwerking-treding van het wetsvoorstel heeft plaatsgevonden, in de memorie van toelichting is opgenomen. Is voor de terugwerkende kracht van een vermoedelijke overdracht van (een deel van) auteursrecht niet een afzonderlijke wetsbepaling noodzakelijk?

Wat is de reactie van de regering, zo vroegen de leden van de VVD-fractie, op de opmerking van de Stichting Leenrecht dat het «merkwaardig en onaanvaardbaar is dat makers van een reeks werken van beeldende kunst geacht worden hun leenrecht over te dragen aan willekeurig welke koper van hun creaties.»

De leden van de VVD-fractie vroegen verder waarom is afgezien van leenrechtvergoedingen op werken van beeldende kunst.

Wat vindt de regering van het voorstel van de Stichting Auteursrechtbelangen dat artikel 12b uit het wetsvoorstel zal worden verwijderd, gelet op de positie van de maker van beeldende kunst ten opzichte van zijn uitleenrecht bij verkoop?

De leden van de D66-fractie achtten dit artikel een exorbitante vorm van wettelijke rechtsoverdracht aan de koper van een werk van

beeldende kunst. Bovendien kan de vraag worden gesteld of dit zich wel verdraagt met de EG-richtlijn.

De leden van de SGP-fractie vroegen of met de verwijzing wat betreft het leenrecht naar artikel 12, eerste lid, onder 3°, is bedoeld de laatste zin onder 3.

Deze leden vroegen voorts of de ter beschikkingstelling van werken van beeldende kunst aan kunstuitleninstellingen volgens de regering berust op een contractuele overdracht of op een wettelijk vermoeden van overdracht. Dezelfde vraag stelden zij voor de overdracht van het leenrecht aan de koper van het werk.

In dit verband vroegen zij tevens of de terugwerkende kracht waarvan in de memorie van toelichting sprake is, niet uit de wet zelf zou moeten blijken.

De leden van de GPV-fractie stelden vast dat dit wetsvoorstel de auteur de mogelijkheid geeft mee te delen in de exploitatie-opbrengst als het werk reeds is verkocht en openbaar wordt uitgeleend. Artikel 12b lijkt beeldende kunstenaars hiervan uit te zonderen als wordt gesteld dat bij verkoop door de maker het leenrecht is geacht te zijn overgedragen, tenzij schriftelijk anders is overeengekomen. Zij vroegen waarom voor de uitzondering is gekozen. Tevens hadden deze leden begrepen dat dit artikel met terugwerkende kracht van toepassing zal zijn. Zij vroegen evenals de leden van de SGP-fractie of dit niet in de wettekst dient te worden opgenomen in plaats van in de memorie van toelichting.

Onderdeel C

Artikel 15c

De leden van de CDA-fractie vroegen nader te beargumenteren of de bepaling dat het er om gaat of een werk in Nederland openbaar moet zijn gemaakt – bedoeld zal overigens zijn «voor de eerste maal in Nederland» – Europeesrechtelijk te handhaven is. Zij verzochten de regering daarbij ook in te gaan op de effecten van de bepaling in grensstreken, waar de situatie zich kan voordoen dat een werk over de grens wel uitgeleend kan worden, maar niet in Nederland, hetgeen de positie van bij voorbeeld videotheken zou kunnen aantasten.

De leden van de CDA-fractie vroegen een reactie op het commentaar van de Vereniging voor Auteursrecht en van de Stichting tot bescherming en handhaving van foto auteursrechten (Burafo), waarin gesteld wordt dat in het tweede lid een aanvulling gewenst is in die zin dat ook in het geschrift opgenomen werken als foto's tot het werk zouden moeten behoren.

De leden van de SGP-fractie vroegen met betrekking tot het tweede lid van artikel 15c of geschriften waarin foto's zijn opgenomen, vallen binnen de categorie van artikel 10, eerste lid, onder 1° Auteurswet.

De leden van de CDA-fractie merkten op dat van verschillende zijden is gewezen op de bezwaren die het wetsvoorstel oplevert voor bladmuziek. Er zou een zeer uitgebreide illegale kopieerpraktijk bestaan, die in hoge mate frustrerend is voor auteurs en uitgevers. In het licht daarvan stelt bij voorbeeld de Vereniging voor Auteursrecht een absoluut verbodsrecht voor bladmuziek voor. Zij vroegen de regering om een reactie op de bezwaren en de suggestie.

De leden van de PvdA-fractie gaven de regering in overweging om in de tekst van artikel 15c eerste lid tot uitdrukking te brengen dat de verbodsperiode een aanvang neemt, nadat het werk «voor het eerst» rechtmatig in Nederland (of in de EG) in het verkeer is gebracht. De wijze

waarop de bepaling nu is geformuleerd laat de mogelijkheid open dat de verbodsperiode voor iedere nieuwe uitgave of pers opnieuw zou ingaan, hetgeen naar deze leden veronderstelden niet de bedoeling is.

Deze leden zouden er voorts voor willen pleiten dat producenten de verplichting krijgen opgelegd om de datum van uitgave (maand/jaar) op hun werk te vermelden op straffe van het verlies van het verbodsrecht van zes maanden. Op deze wijze worden mogelijke onduidelijkheden tot het minimum beperkt.

Deze leden vroegen voorts wat de regering bedoelt met de zin in de memorie van toelichting: «Ook indien de rechthebbenden geen gebruik maken van het hun toekomende verbodsrecht is het de bedoeling dat – teneinde oneerlijke concurrentieverhoudingen te voorkomen – eenzelfde regime zal gelden voor zowel de uitleen- als de verhuursector.». Hoe wordt een en ander geëffectueerd, er vanuit gaande dat het geen gebruik maken van het verbodsrecht zal inhouden dat er toestemming is verleend?

Overigens waren de leden van de PvdA-fractie van mening dat de blindenbibliotheken wél in de wet vrijgesteld zouden moeten worden. Blinden zijn voor hun informatievoorziening – mede gezien de hoge kosten van aanschaf van werken die voor individuen nauwelijks zijn op te brengen – voor een groot deel aangewezen op de blindenbibliotheken. De financiële drempel van deze bibliotheken dient zo laag mogelijk te zijn teneinde aan de informatiebehoefte van blinden te voldoen. Een vrijstelling van de leenvergoeding zou daarom niet afhankelijk moeten zijn van de goede wil van andere belanghebbenden, maar behoorlijk in de wet moeten worden vastgesteld zodat ook op de langere termijn deze vrijstelling is gewaarborgd.

De leden van de CDA-fractie merkten op dat daar waar de regering kennelijk zorg heeft over de wetenschappelijke/universitaire bibliotheken het merkwaardig is dat ten aanzien van die instellingen de hoogte wordt vastgesteld door de direct verantwoordelijke bewindslieden, terwijl zulks niet geschiedt voor de bibliotheken die onder verantwoordelijkheid van andere overheden vallen. Volgens deze leden is dit niet consequent. *Of de regering heeft zorg over de financiële uitkomsten van het wetsvoorstel of zij heeft ze niet.* Als de regering het systeem voor de wetenschappelijke bibliotheken zou doorzetten, dan zou of vaststelling voor alle bibliotheken moeten gelden of de voor de andere bibliotheken verantwoordelijke overheden krijgen dit recht ook. Nu konden deze leden zich voorstellen dat deze laatste optie voor belanghebbenden niet zo praktisch is. Zij vonden de gekozen tweeslachtige constructie niet bevredigend en vroegen of het nu echt onoverkomelijk is als ook de wetenschappelijke bibliotheken zich naar het overigens geldende regime zouden voegen. De redenen die de regering geeft om dit niet te doen, overtuigden niet. Uit de toelichting maakten zij op dat wetenschappelijke bibliotheken kennelijk geen overzicht hebben welk boek nu aan wie wordt uitgeleend en dat leek hun sterk overtrokken. En ook al zouden deze bibliotheken zo slecht geautomatiseerd zijn, dan is er toch hopelijk niet zo'n chaos, dat er geen overzicht is, waar en bij wie boeken te vinden zijn. Hoe weet de regering trouwens met al deze gebreken zo nauwkeurig om hoeveel uitleningen het zal gaan? Ook konden deze leden de voorgestelde regeling niet goed plaatsen ten opzichte van de door regering en Kamer gehuldigde opvatting dat de verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen van de instellingen en voor de budgetbesteding steeds meer bij de instellingen zelf wordt gelegd. Ook bij het onlangs in de Tweede Kamer aanvaarde wetsvoorstel inzake het reproprecht wordt de universi-

taire instellingen geen bijzondere positie verleend die afwijkend is van de algemene systematiek.

De leden van de D66-fractie waren uiterst verrast door deze unieke bepaling die het één bepaalde categorie debiteuren van auteursrechtvergoedingen toestaat eenzijdig de hoogte hiervan vast te stellen. Artikel 15d geeft daartegenover een afgewogen, voor ieder ander geldende, regeling voor de vaststelling van de hoogte van de vergoeding. Het valt niet in te zien waarom de in artikel 15c derde lid bedoelde ministers zich hieraan niet zouden kunnen onderwerpen. De toelichting beroept zich op allerlei onzekerheden wat betreft de administraties van speciaal de hier bedoelde uitleningen door niet-openbare bibliotheken. Een onzekerheid die de regering er niet van weerhoudt om wel meteen maar de uitkomst van de onzekere rekensom voor te leggen: ± 6 tot 7 miljoen geschriften per jaar zouden op deze wijze worden uitgeleend. Fraaiere statistische zekerheid voor toepassing van artikel 15d valt nauwelijks te bedenken.

De leden van de D66-fractie zouden willen voorstellen artikel 15c derde lid te schrappen, evenals de hierop geënte artikelen 2 lid 4, 6 lid 4, 7a lid 4 en 8 lid 4 Wet op de naburige rechten.

Artikel 15d

De leden van de CDA-fractie vroegen in navolging van hun algemene vraag of ook andere landen de vaststelling van de billijke vergoeding overlaten aan een stichting. Zij hadden, zoals bekend, geen bezwaren tegen de constructie. Zij vroegen de regering wel nader te specificeren welke rechthebbenden en betalingsplichtigen tot een zodanige samenstelling zullen leiden dat van een evenwichtige samenstelling kan worden gesproken. Mede naar aanleiding van de ervaringen tot nu toe met de praktijk van de Stichting die de hoogte van de thuiskopievergoeding vaststelt, hadden deze leden de behoefte nader te discussiëren over de normen. Temeer daar de hoogte thans direct of indirect van invloed kan zijn op de toegankelijkheid van culturele instellingen. De leden van de CDA-fractie vroegen de regering of om redenen van algemeen belang bij voorbeeld een aantal vertegenwoordigers van de rijksoverheid in de stichting opgenomen zouden kunnen worden (ook als betalingsplichtigen) die de kennelijke bezwaren om over de hele linie een zelfde systematiek te hanteren bij de vaststelling van de billijke vergoeding, zouden kunnen ondervangen (zie artikel 15c). Gaarne kregen zij een degelijke reactie op dit voorstel. Genoemde vertegenwoordigers zouden dan mede kunnen bevorderen dat de hoogte van de vergoeding niet contraproductief wordt aan de cultuurpolitieke doelstellingen van de instellingen en tevens de belangen kunnen behartigen van die instellingen in de verhuurmarkt die nadelige effecten kunnen ondergaan van niet concurrerende vergoedingen in de uitleenmarkt. Met dit laatste doelden zij op de bezwaren die de Nederlandse Video Detaillisten Organisatie (NVDO) tegen het wetsvoorstel naar voren heeft gebracht.

De leden van de CDA-fractie informeerden of de NVDO als belanghebbende gezien kan worden die een redelijk belang heeft bij de vaststelling van de hoogte van de vergoeding en derhalve in beroep kan gaan bij de rechtbank in Den Haag.

Deze leden hadden kennisgenomen van het commentaar van de VNG op dit wetsvoorstel. In het licht van hun bovengemaakte opmerkingen vroegen zij commentaar van de regering op de wenselijkheid en de mogelijkheid de stichting op een of andere wijze een norm mee te geven, die meer richtinggevend is dan de norm van de «billijkheid». Een andere norm zou meer aangewezen zijn, omdat het criterium van de «billijkheid»

in de Auteurswet het accent meer legt op het belang van de auteur dan op een ordelijke afweging van alle in het geding zijnde belangen.

De leden van de PvdA-fractie wilden van de regering vernemen hoe in andere lidstaten de hoogte van de vergoeding wordt vastgesteld. Is het juist dat in de andere landen de hoogte van de vergoeding door de overheid zelf wordt vastgesteld?

In het voorgestelde artikel 15d is in navolging van artikel 16c van de Auteurswet (de zogenaamde thuishopieregeling) gekozen voor een stichting waarin betrokken partijen de hoogte van de vergoeding vaststellen. Is de uitwerking van deze constructie voor de thuishopie bevredigend verlopen in die zin dat belanghebbenden een overeenkomst hebben bereikt over de hoogte van de vergoeding?

De leden van de VVD-fractie misten een richtlijn voor de vaststelling van de hoogte van de leenvergoeding en een nadere onderbouwing van de rol die de specifiek op te richten stichting daarbij toebedeeld krijgt. Zij vroegen de regering daar nader op in te gaan.

De leden van de GPV-fractie wezen erop dat er richtlijnen ontbreken voor de hoogte van de vergoeding en/of criteria voor de vergoeding. In dit verband stelden deze leden een aantal vragen. Welke normen zullen tijdens de onderhandelingen in de stichting worden gehanteerd? Wat wordt bedoeld met de opmerking dat «De statuten van de stichting zullen zodanig worden ingericht dat besluitvorming (eventueel door de voorzitter alleen) altijd mogelijk is»? Houdt dit in dat, als één van de partijen overwegende bezwaren heeft (bij voorbeeld de bibliotheken), een beslissing van de stichting toch bindend kan zijn voor de bibliotheken? Daarbij stelden zij tevens de vraag of een leenvergoedingsregeling vervolgens dwingend kan worden opgelegd. Kunnen aan het in te voeren reglement rechten worden ontleend, in die zin dat er duidelijke afspraken in zijn opgenomen over de hoogte van de vergoedingen? Hoe kunnen de belangen van auteurs voldoende worden gewaarborgd, als bij voorbeeld ook de producenten in de stichting zitting zullen hebben? Zal het immers in de praktijk niet kunnen voorkomen dat, indien een auteur weigert een lage vergoeding te accepteren en/of weigert afstand te doen van zijn rechten, er geen contract wordt gesloten?

Tevens vroegen deze leden hoe de arrondissementsrechtbank geschillen hieromtrent kan oplossen als er geen wettelijke normen of andere juridisch duidelijke criteria zullen gaan gelden.

Artikel 15f

De leden van de CDA-fractie stemden in met de wijze waarop de incasso-organisatie tot stand komt. Zij vroegen of de Stichting Leenrecht, die zich als zodanig opstelt, nu een geschikte samenstelling heeft.

Zoals bekend, waren de leden van de CDA-fractie er voorstander van dat het toezicht op de incasso-organisatie meerhoofdig is. Zij gaven de regering dan ook in overweging het wetsvoorstel overeenkomstig de wijzigingen die de Kamer bij de laatste twee wijzigingen van de Auteurswet 1912 heeft aangebracht, aan te passen.

Zij gingen er vanuit dat de regering overeenkomstig de toezegging – gedaan in het mondeling overleg over het reprorecht – in de algemene maatregel van bestuur zal bepalen dat het college schriftelijk rapporteert aan de Minister van Justitie.

De regering neemt aan dat te zijner tijd de Stichting Leenrecht als incasso-organisatie zal worden aangewezen, aldus de leden van de PvdA-fractie. Waarop berust deze veronderstelling? Welke organisaties

zijn in deze stichting vertegenwoordigd en wie vertegenwoordigen zij? Wat is het aandeel van de auteurs in de samenstelling van de stichting? Is er al een jaarverslag van de stichting beschikbaar, en zo ja, is de regering bereid die ter kennisneming aan de Kamer te doen toekomen?

In artikel 15f tweede lid wordt het toezicht toebedeeld aan een door de Minister van Justitie te benoemen regeringscommissaris. De leden van de PvdA-fractie stelden zich op het standpunt dat – net zoals bij het reprotrecht – de voorkeur moet worden gegeven aan een College van Toezicht.

Artikel 15g

De leden van de CDA-fractie vroegen waarom de opgavetermijn in het wetsvoorstel zo open wordt gelaten. Zij herinnerden aan de discussie bij wetsvoorstel 23 600, waarin de opgavetermijn nauwkeurig wordt omschreven. Verdient het niet de voorkeur een zelfde bepaling op te nemen, zo vroegen zij.

In het licht van hun bij artikel 15d gemaakte opmerkingen hadden deze leden vooralsnog aarzelingen bij de aanhef van dit artikel.

Onderdeel E

Artikel 45d

De leden van de D66-fractie zouden gaarne willen vernemen waarom hier wel wordt voorgesteld dat door de maker tegenover de filmproducent geen afstand kan worden gedaan van het recht op een billijke vergoeding voor verhuur, maar waarom niet hetzelfde wordt voorgesteld met betrekking tot een billijke vergoeding voor uitlening.

Artikel II

De leden van de CDA-fractie wezen er volledigheidshalve op dat hun in het voorgaande gemaakte opmerkingen mutatis mutandis ook betrekking hebben op de onderdelen van artikel II.

Onderdeel A

Wat betreft het intitulé vroegen de leden van de SGP-fractie waarom hier over «vastleggingen» wordt gesproken, terwijl elders in deze wet gesproken wordt over het «opnemen» van films.

Onderdeel B

Wat betreft artikel 1 vroegen de leden van de SGP-fractie of, nu een definitie van de filmproducent ontbreekt, aangenomen moet worden dat hier bedoeld wordt de in artikel 45a Auteurswet genoemde filmproducent en zo ja, of een verwijzing niet op zijn plaats zou zijn.

Eveneens wat betreft artikel 1 vroegen deze leden of in de definitie van het begrip «opnemen» in artikel 1 ook gedacht is aan het fotografisch vastleggen van een enkel moment van een uitvoering.

Onderdeel F

De leden van de CDA-fractie vroegen welke overwegingen er toe hebben geleid dat op Europees niveau besloten is tot het introduceren van een naburig recht voor filmproducenten. Zij wilden gaarne toegelicht

zien waarom artikel 2, tweede lid van de richtlijn inzake de positie van de hoofdregisseur niet expliciet wordt vermeld.

De leden van de CDA-fractie vroegen of de interpretatie van artikel 9, tweede lid van de richtlijn is dat ten aanzien van distributie sprake is van EG-uitputting van naburig recht en dus niet van universele uitputting. Is het met andere woorden de bedoeling controle te kunnen uitoefenen over parallelle import van buiten de EG? Als deze interpretatie de juiste is, moet dit dan niet leiden tot wijziging van onderdelen van de artikelen 2 en 6 van de Wet op de naburige rechten?

Artikel 7a

Is de veronderstelling van de leden van de PvdA-fractie juist dat «de producent van de eerste vastlegging van films» in artikel 7a dezelfde is als de «producent van het filmwerk ... de natuurlijke of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de totstandbrenging van het filmwerk met het oog op de exploitatie daarvan» in artikel 45a derdelid 3 van de Auteurswet?

Onderdeel I

De leden van de CDA-fractie vroegen een reactie op het commentaar van de Burafo dat een ongewenste samenloop ontstaat met de artikelen 19 en 21 van de Auteurswet.

Onderdeel W

De leden van de CDA-fractie vroegen welke overwegingen ten grondslag liggen aan het criterium dat een filmproducent zijn rechten kan doen gelden binnen dertig dagen na de eerste uitgave in een ander land.

Artikel III

De leden van de CDA-fractie vroegen in hoeverre de argumenten inzake het toekennen van een vergoedingsrecht voor videofilms die voor 1 juli 1994 in voorraad zijn, verdedigbaar zijn ten opzichte van de richtlijn. Als dat het geval is, waarom kunnen dezelfde argumenten dan niet gelden voor de generieke regeling?

Ook vroegen de leden van de CDA-fractie of het, indien de uitgever niet op dezelfde voet wordt behandeld als andere producenten, niet in de rede ligt om ten behoeve van de uitgever wel gebruik te maken van de mogelijkheid van artikel 13, zevende lid van de richtlijn.

De leden van de SGP-fractie verwezen naar hun opmerkingen die gemaakt zijn bij artikel 12b Auteurswet.

Artikel IV

De leden van de VVD-fractie gingen gaarne akkoord met de in artikel IV opgenomen bepaling die, althans naar hun opvatting, aanleiding kan geven tot wetsevaluatie te zijner tijd.

Artikel V

Het uitstel van de inwerkingtreding van artikel 15c, tweede lid tot 1 januari 1995 heeft, zoals genoemd artikel nu is geformuleerd, naar het oordeel van de leden van de PvdA-fractie een onbedoeld gevolg. Een half jaar zullen werken als bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder ten eerste,

vallen onder het verbodsrecht van artikel 15c eerste lid omdat een verwijzing naar het wel geldende regime ontbreekt. Artikel V zou moeten vermelden dat tot 1 januari 1995 de huidige regeling in de Welzijnswet van toepassing is.

De leden van de VVD-fractie vroegen of de regering verwacht dat de beoogde implementatiedatum van 1 juli 1994 zal worden gehaald. En, zo vroegen deze leden, verwacht de regering dat er tegen die tijd onder de professionele betrokkenen en belanghebbenden voldoende draagvlak bestaat voor een loyale en harmonieuze uitvoering van dit wetsvoorstel? Acht de regering overigens, met de leden van de VVD-fractie, voldoende draagvlak op dit punt noodzakelijk voor de uitvoering van deze wet?

De leden van de SGP-fractie vroegen met het oog op de voorgestelde datum van inwerkingtreding van de regeling voor het uitlenen van geschriften of de krachtens de Welzijnswet geldende regeling eventueel zal worden verlengd tot 1 januari 1995.

De voorzitter van de commissie,
Swildens-Rozendaal

De griffier van de commissie,
De Gier